

הרב יוסף לוי חגיז בפתח חנותו

על פרטי מעמד "קבלת פנים", סיפר לימים המגיד הירושלמי רבי שלום שבדרון משמו של המשגיח רבי אליהו לאפיאן, כפי ששמע מעד רביה הרב יוסף לוי חגיז מירושלים ובאחרית ימיו בטבריה – אשר נכח בשעת מעשה⁴⁵:

כאשר נודע התאריך המדויק, בו אמורה האניה לעגון בחופי יפו, הודיע המרא דאתרא על קיומה של

קבלת פנים לכבודו של רב האי גאון וצדיק, תלמידו של רבי ישראל סלנטר.

בשעה המיועדת, המתינו בבית הכנסת הסמוך לנמל רבנים גדולים וחשובים, כמתוכנן. השעה חלפה אך רבינו בושש מלבוא. בירור בשטח העלה, כי האניה כבר עגנה בנמל לפני זמן רב והתמיהה הלכה וגברה: היכן מתמהמה לו האורח הדגול?

לפתע הבחין רבה של יפו, כי לצד ארון הספרים עומד לו אדם ומעיין בספר. איש לא הכירו ולא העלה בדעתו כי זהו האיש, אולם הרב מיהר אליו, חיבקו וגיפפו, ובעל כרחו העלהו בשמחה ובכבוד גדול אל ראש השולחן הערוך.

לאחר שהכל בירכו את רבינו לשלום, נתבקש רבינו, חתן השמחה, להשיב דברים כנגד המברכים ולהביע את התרשמותו מארץ הקודש. אך הוא הביע את סירובו בצטטו את דברי הגמרא על הפסוק⁴⁶ "מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה":

"אמר לו הקב"ה ללשון, כל אבריו של אדם זקופים ואתה מוטל. כל אבריו של אדם מבחוץ ואתה מבפנים, ולא עוד אלא שהקפתי לך שתי חומות, אחת של עצם (-שיניים), ואחת של בשר (-שפתיים), מה יתן לך ומה יוסיף לך (-עוד הקב"ה שמירה שלא תספר) לשון רמיה"⁴⁷.

45. להגיד בראשית (עמ' 76), וראה כוכבי אור (עמ' קסג) וקובץ הנאמן (שנה טו גליון כו עמ' 34).

46. תהלים קכ, ג.

47. ערכין (טו, ב) וברש"י שם.

ואחר הוסיף רבינו כמתנצל:

"כיון שזקנתי וחסרו לי שיניים, הרי חסר לי שומר אחד, לפיכך ירא אני מלפתוח את פי..."

כאשר הבינו הנוכחים, כי החלטתו של רבינו שלא לשאת דברים הינה חד משמעית, קם רבה של יפו ופתח בדברי תורה, בשבח מעלת ישוב ארץ ישראל, תוך שהוא מצטט את דברי המדרש⁴⁸ על הפסוק⁴⁹ "בית ישראל יושבים על אדמתם ויטמאו אותה" – "אמר הקב"ה הלואי יהוון בני עימי בארץ ישראל אף על פי שמטמאין אותה".

כשמוע רבינו את הדברים קם לפתע, ביקש את רשות הדיבור והגיב מיניה וביה:

"אין כוונת הדברים לומר שעוברי עבירה רצויים הם בארץ הקודש, חלילה. אלא המשמעות היא שהקב"ה מצטער ואומר, הלואי והיה יכול להיות מצב שכזה, שישבו בניו בארץ ואפילו שמטמאין אותה. אבל אין זה אפשרי שהלא כבר נאמר 'ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה'⁵⁰, היינו, שזו סגולת ארץ ישראל שאינה יכולה לסבול כאשר מטמאים אותה, אם כן אין יעלו ויבואו אלה לארץ, הלא הארץ שוב תקיא אותם"⁵¹.

ומענין לענין באותו ענין:

48. ילקוט שמעוני איכה (רמז תתרלח), וראה עוד איכה רבה (ג, יח).

49. יחזקאל לו, יז.

50. ויקרא יח, כח. ועיין רמב"ן שם.

51. השווה למש"כ בספר **חרדים** (פרק נט): "הבאים לארץ ישראל ואין שמים על לב כי הם בהיכל המלך ומורדים ופושעים ומרבים במשתאות של סעודות מרעים ומרזח, עליהם הכתוב אומר 'ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה' ולא יעלה על ליבם כי אחרי מותם ישארו בארץ ישראל, אלא במותם יגרשום חוצה ככלבים".

וראה עוד בפני **יהושע** (כתובות קיא, א) על דברי הגמרא "כל הדר בארץ ישראל, שרוי בלא עוון" וז"ל: "נראה דהיינו דוקא במי שדר בה לשם מצות ישיבת ארץ ישראל שהיא מקום קדושה וכדי שתגין עליו זכותה שלא יבוא לידי חטא וכו'. משא"כ מי שדר שם דרך מקרה או מפני שהוא מקום מולדתו או מפני שבח פירותיה וכיוצא בו, ומכל שכן מי שהוא מבעט בה ומזלזל בקדושת הארץ לילך אחר יצרו הרע, לא דיברה תורה במתים, אדרבה עליו נאמר 'ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה', ומפני כך כשגבר עוונות אבותינו גלינו מארצנו ושם מקום מקדשנו וכו'". וראה עוד ביאורים בדברי המדרש הנזכר **בהתקופה הגדולה** (עמ' 222).